

Notitie opkomst bij COVID-vaccinatie van mensen met een lage sociaaleconomische status

Aanleiding

Via het RIVM begrepen we dat verschillende GGD'en aangaven dat mensen met een lage sociaaleconomische status (ses) minder vaak gehoor geven aan een oproep om zich te laten vaccineren dan anderen. Als zij niet in staat worden gesteld om (een goede afweging te maken om) zich te laten vaccineren omdat ze niet op de juiste manier benaderd / gefaciliteerd worden, is dat nadelig voor henzelf en daarnaast is het van invloed op de vaccinatiegraad als geheel.

We hebben de afgelopen week uitgezocht in hoeverre dit een reëel probleem is (het probleem), wat we op dit moment doen om deze groep te bereiken (onze huidige inzet) en of we meer zouden kunnen / moeten doen (onze mogelijke inzet). Deze drie onderwerpen behandelen we hieronder achtereenvolgens. Dit is vanzelfsprekend niet compleet, maar geeft een beeld van wat we in dit korte tijdsbestek aan informatie bij elkaar hebben gekregen.

Het probleem

Concrete voorbeelden

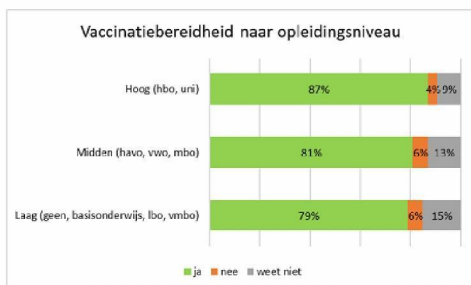
Op dit moment worden alleen specifieke groepen uitgenodigd om zich te laten vaccineren (zoals 80+'ers). We hebben gesproken met de GGD Amsterdam en zij gaven aan dat er zelfs onder deze kleine groep al signalen zijn dat de opkomst onder mensen met een specifieke achtergrond tegenvalt. Zo was er een voorbeeld van een imam die contact opnam met de GGD om te vragen wanneer de 80+'ers in zijn wijk uitgenodigd zouden worden, terwijl dat toen al gebeurd was. Veel 80+'ers met een migratieachtergrond bleken de brief niet geopend of niet begrepen te hebben. De GGD Amsterdam vreest dat dit soort voorbeelden zich voor blijven doen als de rest van de bevolking gevaccineerd wordt. Ze houden binnenkort een kwalitatief onderzoek naar de opkomst bij vaccinatie.

Verwachtingen van partijen

Naast dat er nu al voorbeelden zijn van dat het probleem zich voordoet bij deze vaccinatiecampagne, gaven verschillende organisaties aan dat ze een lage opkomst onder lage ses verwachten op basis van ervaringen in het verleden. Via GGD GHOR, RIVM en collega's van PG begrepen we dat over het algemeen specifieke groepen minder snel ingaan op uitnodigingen voor vaccinatiecampagnes. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan laaggeletterden en mensen met een migratie-achtergrond. Bij andere vaccinatiecampagnes wordt specifieke aandacht besteed aan deze groepen en het ligt in de rede om dat nu ook te doen. Verschillende organisaties, zoals Pharos en vereniging MEE, hebben bij ons aan de bel getrokken: ook zij verwachten dat de opkomst onder lage ses groepen tegenvalt als we geen nadere actie ondernemen. Zo schreef vereniging MEE: *'Graag wil ik benadrukken dat alleen het toesturen van informatie in eenvoudige taal niet voldoende is. Het gaat vooral om samen in gesprek te komen en mensen te ondersteunen bij hun keuzeproces; het maken van de afweging of ze wel of niet gevaccineerd willen worden; en in een aantal gevallen ook zeer de praktische ondersteuning van bijvoorbeeld het plannen van de afspraak of het regelen van het vervoer. (...) Wij denken dat een gestructureerde, projectmatige aanpak nodig is om er voor te zorgen dat zoveel als mogelijk (kwetsbare) burgers een weloverwogen besluit nemen over hun vaccinatie en in dat geval moeten worden geholpen om dit praktisch te regelen.'*

Onderzoek naar vaccinatiebereidheid

Ten slotte heeft de GGD Hollands Midden een onderzoek gedaan naar vaccinatiebereidheid. Onderstaande figuur laat zien dat de groep mensen die twijfelt over een vaccinatie, een stuk groter is onder laagopgeleiden dan onder hoogopgeleiden. De vaccinatiebereidheid staat overigens nog los van de vaccinatie opkomst – ook mensen die wél bereid zijn om zich te laten vaccineren kunnen daarvan afzien als ze de uitnodigingsbrief niet begrijpen of geen vervoer kunnen regelen.

Bron: GGD Hollands Midden

Onze huidige inzet

In gesprek met de collega's van DCo en het RIVM zijn we erachter gekomen dat zij dit probleem scherp op het netvlies hebben. Ze ontwikkelen daarom informatie over de vaccinatie in eenvoudige taal, bijvoorbeeld via de Steffie module (ontwikkeld voor mensen met een beperking). Organisaties zoals Pharos zijn betrokken bij de ontwikkeling van deze informatie. Ook de GGD'en zijn hierop aangehaakt. De informatie plaatsen ze op onze eigen websites en stellen ze ter beschikking aan organisaties in de sector.

Overigens is in een nota door de minister akkoord gegeven op het feit dat het RIVM en de uitvoerende partijen bij deze groep uitzoeken of een maatwerk oplossing nodig is en deze indien nodig te leveren. Wij spraken verschillende collega's van het RIVM en er lijkt voor zover wij hebben kunnen achterhalen tot dusverre niet iets anders te gebeuren dan bovenstaand.

Onze mogelijke inzet

Er gebeurt op communicatievlak veel voor de lage ses groep. Organisaties gaven echter aan dat er nog meer nodig is: we zouden niet alleen zeer toegankelijke communicatiemiddelen moeten ontwikkelen zoals we al doen, maar we moeten actief (vertegenwoordigers van) deze groep benaderen en op zoek naar creatieve manieren om de doelgroep eenvoudig te ondersteunen bij het maken van een afweging en het halen van de vaccinatie. We brachten dit onder de aandacht van collega's van DCo. Zij gaven aan dat dit een beleidskeuze is: het is aan ons (PDC-19) om te kiezen of we wel of niet een intensievere aanpak (verdergaand dan communicatie) gericht op deze doelgroep willen.

In gesprekken kwamen allerlei manieren naar voren om de doelgroep actiever te benaderen. Denk bijvoorbeeld aan het actief benaderen van deze mensen door organisaties als vereniging MEE. In Limburg zijn gemeenten aan het overwegen om deze benadering te financieren; wij zouden gemeenten kunnen vragen om dit breder op te pakken. Een andere optie is om met sleutelfiguren in lage ses wijken om de tafel te zitten en te bezien hoe de groep het best geholpen kan worden. Wellicht kunnen scholen in lage ses wijk een rol spelen. Ook de communicatie kan gespecificeerd worden, bijvoorbeeld door in te zetten op radiozenders die in bepaalde wijken veel geluisterd worden. De begrijpelijkheid van de uitnodiging blijkt een grote rol te spelen en deze laat volgens sommigen te wensen over. Bovendien blijkt uit het onderzoek van de GGD Hollands Midden dat de eigen huisarts voor mensen met een laag opleidingsniveau een grote rol in de keuze om zich wel of niet te laten vaccineren. Die zou daar dus wellicht een grotere rol in kunnen krijgen, bijvoorbeeld door mensen die op consult komen te wijzen op de mogelijkheid van vaccinatie. Deze opties beschrijven we hier niet om er nu een keuze over te maken, maar wel om te laten zien dat volgens de mensen met wie we contact hadden meer mogelijk is dan we nu doen.

Bespreekpunten

1. Is bovenstaande duidelijk en leven er nog verdere vragen?
2. In hoeverre vinden we de (verwachte) lage opkomst van mensen met een lage ses problematisch?
3. Willen we extra actie op dit thema ondernemen?
4. Zo ja, nemen wij (VWS / PDC-19) daar het voortouw in, of vragen we het RIVM om dat te doen?
5. Als we extra actie ondernemen: zijn er al denkrichtingen voor hoe we dit aan kunnen pakken? (voor onszelf of om aan het RIVM mee te geven)